

PŘEDBĚŽNÁ ZPRÁVA Z EXPERIMENTÁLNÍHO VÝPALU VÁPNA V ORIGINÁLU STŘEDOVĚKÉ VÁPENICKÉ PECE V MOKRÉ

Petr Kos

kos@vapp.cz

Ve dnech 17. až 19. října 2014 se uskutečnil nedaleko obce Mokrá (část spojené obce Mokrá-Horákov, okr. Brno-venkov) experimentální výpal vápna v rekonstruovaném originálu šestikanálové vápenické pece, datované na základě záchranného archeologického výzkumu z let 2005–2013 do poloviny 13. až počátku 14. století. Záměr byl výsledkem projektu z roku 2013, na kterém se podílely od samého počátku firmy Českomoravský cement, a.s. a ÚAPP Brno, v.v.i.

Vápenka prošla delším časovým vývojem, který její současný vzhled i velikost postupně zformoval. Experimentálním zařízením se stala konečná podoba pece, která pojala do vypalovacího prostoru peciště více než 117 tun materiálu. Zdrojem suroviny byly vápence a hlíny pocházející z místních surovinových zásob mokerského velkolomu. Vzhledem k omezenému množství palivového dříví (cca 70 m³) byla surovinová vsázka pro vlastní experimentální pokus raději poddimenzována (cca 90–100 tun).

Před zažehnutím probíhaly na lokalitě dlouhodobé přípravy, které se zaměřovaly na kompletní rekonstrukci plentové zdi s tahovými kanály, do které byly zabudovány ocelové chráničky pro zasouvání měrných termočlánků (aparaturu zajistil Ing. J. Válek z Ústavu teoretické a aplikované mechaniky Akademie věd české republiky, v.v.i.) a na zbudování šesti kamenných žíhacích technologických roštů, které byly postaveny, podobně jako topné kanály, metodou na dřevěné šablony. K dopravě suroviny, a také k jejímu umístění do pece, byla využita těžká technika z lomu Mokrá. Ostatní práce probíhaly již zcela v režii zaměstnanců ÚAPP Brno, s výpomocí členů společnosti Archaiia Brno o. p.s., Technického muzea v Brně a dobrovolníků. Analýzu surovin a výsledného produktu zajistila laboratoř mokerské cementárny. Výpal trval téměř tři dny.

Autor předpokládá, že výsledky experimentu budou předmětem samostatného příspěvku prezentovaného na semináři Archeologia technica v dubnu 2015 a následně i v tomto periodiku.

Obr. 1: Plnění peciště vápencovým materiálem, stavba kleneb roštů za otopnými kanály, Mokrá-Horákov, okr. Brno-venkov. Foto O. Merta 2014

Obr. 2: Vápenka je připravena k výpalu, Mokrá-Horákov, okr. Brno-venkov. Foto O. Merta 2014

Obr. 3: Počáteční fáze výpalu, po vrcholu vsázky je dosud možné se pohybovat, Mokrá-Horákov, okr. Brno-venkov. Foto P. Kos 2014

Obr. 4: Před rozebráním obsahu je nutné nechat pec několik dní chladnout, Mokrá-Horákov, okr. Brno-venkov. Foto O. Merta 2014